

Åbne haver

– også for rådyr?

Havejeres store gæstfrihed sættes på en hård prøve, når deres gæster kommer fra arten *Capreolus capreolus*. Havefolket må i stigende grad vænne sig til at dele frodigheden med rådyr. Bestanden vokser, og dyrene fouragerer mere og mere i privathaver.

Haverne bugner af lækkerier for rådyr. Mange fortæller mig, at dyrene i stigende omfang besøger private haver, hvor føden er ekstra nem at få fat i. Især køkkenhaven er et sandt madorgie, og indrommet: Det er da nedslående at se sine dyrt indkøbte jordbær gnavet helt ned til jorden eller konstatere, at stangbønnerne, der var godt på vej, nu kun har den halve størrelse.

Mine nyplantede æbletræer blev sidste vinter omhyggeligt beskåret, men rådyrene var uenige i beskæringsteknikken og har nu rettet dem til!

Prydvækster – herunder forårsløg, stauder og prydbuske – går heller ikke ram forbi. Roserne, ikke at forglemme, frembyder lækre knopper, der fungerer både som hovedret og dessert.

NU TALER MAN OM "BYRÅDYR"

Rådyrbestandens udvikling har siden 1950 stort set fulgt kurven for eksponentiel vækst, så der i dag findes langt over 400.000 dyr i Danmark. Der er store regionale forskelle, men især det østlige Danmark har stor fremgang i bestanden.

Hvis man ikke allerede har jævnlige rådyrbesøg i sin have, er der altså store chancer for at få det i fremtiden. Biologer taler om, at der er ved at opstå en stamme af "byrådyr", der ligesom "byrævne" har tilpasset sig mennesker og lært at udnytte de fordele, der findes i byerne for let adgang til føde.

SVÆRE AT SKRÆMME

Da de fleste haver er for små til egentlig jagt, må man forsøge at holde dyrene på afstand ved at forskrække dem væk. Jeg har selv prøvet utallige både seriøse og mindre lødige metoder, men rådyrene er som regel løbet af med sejren. De har lært at tilpasse sig.

En af de teknikker, jeg har anvendt, er at hænge netposer op med indhold, der lugter af fx menneskehår, fåreuld, sæbespån eller cayennepeber. Jeg har også forsøgt at sprøjte og smøre på planter med hjortetakolie, blodmel, hvidløgekstrakt og ammoniak.

Endelig har jeg forsøgt mig med ophængte dimser, der reflekterer lyset, fx spejle og cd-skiver. Og med små møller og mobiler, plaststrimler, staniolstrimler samt lys, der tændes og slukkes.

"RÅDYRSIKRE" PLANTER? – TJAH

De fleste skræmmeaktiviteter har ikke haft den store effekt. Mere videnskabeligt kan man forsøge at indrette sin have med såkaldte "rådyrsikre" planter. Listerne er lange, men prøv at besøge internet-adresserne i boxen her ved artiklen.

"Rådyrsikre" planter skal dog alle tages med et gran salt, for rådyrene ændrer hele tiden smag alt efter udbuddet af føde.

HEGN VIRKER

Dyrehegn opsat i 180 cm's højde rundt om hele grunden inklusive låger i indkørslen

– dét virker, men er måske at skyde over målet for de fleste. Færdigproducerede standardhegn er ikke altid lige smukke, men alternativer som pileflet, rafter eller andre naturmaterialer kan fint bruges. Du kan også beklæde trådhegn med klarreplanter og derved få et mere naturligt udtryk.

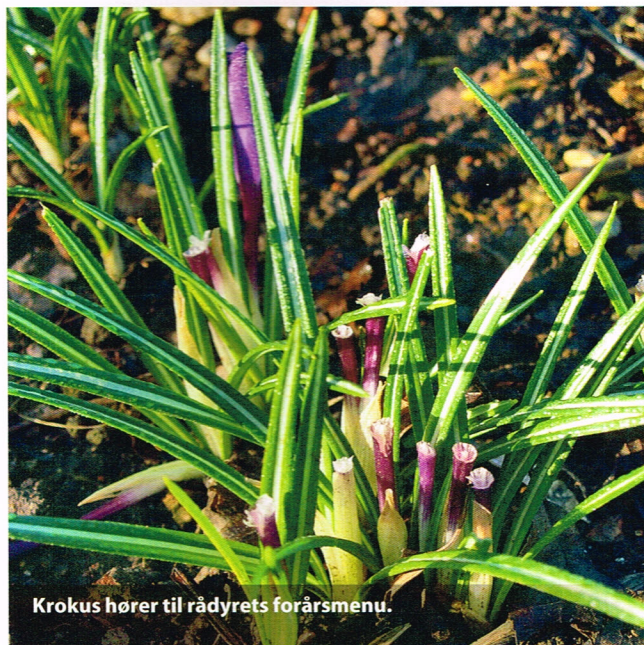
Har du en stor have, kan du nøjes med at indhegne mindre områder, så du kan have dine plantefavoritter i fred og samtidig nyde rådyrenes kommen og gåen. Nogle går endda så vidt som at tilbyde dyrene foder. Planter som fodermarvkål, jordskokker og majs er fortræffeligt vinterfoder, hvis man vil invitere rådyrene indenfor.

"RÅDYRSIKRE" PLANTER – FIND FORSLAG PÅ NETTET

- www.skpd.dk > Havecenter > Links plantevejledninger > Dyresistente planter
- www.nhm.uio.no > Botanikk > Karplanter > Planter rådyr ikke liker
- Danmarks Miljøundersøgelser udgav i 2002 en tema-rapport med titlen "Rådyret – fra fåtallig til almindelig". Den kan downloades herfra: www2.dmu.dk > Udgivelser > Temarapporter

Nye skud af benved er guf for sultne rådyr.

Krokus hører til rådyrets forårsmenu.

De karakteristiske sorte ekskrementer fortæller, at du har haft besøg af rådyr.